

Vastine oikaisuvaatimukseen Vehkalammen varhaiskasvatuksen pienyksikön lakkauttaminen

Sivistyslautakunta 09.06.2026 § 73
1744/00.01.00.00/2026

Valmistelijat / lisätiedot:

kasvatusjohtaja Marika Savukoski, puh. 044 718 4008

palvelupäällikkö Tiina Mikkilä, puh. 044 718 6134

hallintopäällikkö Maikki Rouvinen, puh. 044 718 2060

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

sivistysjohtaja Mikko Ripatti

Sivistyslautakunta päättää hylätä oikaisuvaatimuksen kokonaisuudessaan perusteettomana, sekä päättää pysyttää sivistyslautakunnan päätöksen 19.5.2026 55 § voimassa.

Päätös

Sivistyslautakunta hyväksyi yksimielisesti päätösehdotuksen.

Selostus

Oikaisuvaatimuksen kohteena oleva päätös

Sivistyslautakunnan 19.5.2026, 55 § Vehkalammen varhaiskasvatuksen pienyksikön lakkauttaminen.

Oikaisuvaatimuksen käsittelyn edellytykset

Kuntalain (410/2015) 134 §:n 1 momentin mukaan lautakunnan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus tehdään toimielimen päätöksestä asianomaiselle toimielimelle. Kuntalain 137 §:n 1 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen ja kunnallisvalituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Kuntalain 138 §:n mukaan oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa. Oikaisuvaatimuksen voi tehdä sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperusteella.

Oikaisuvaatimuksen tutkiminen tai jättäminen tutkimatta

3.6.2026 saapuneen oikaisuvaatimuksen on tehnyt kuopiolainen yhdistys. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen. Kuntalain 3§:n mukaan yhteisö, jonka kotipaikka on kunnassa on kunnan jäsen. Oikaisuvaatimus on tehty määräajassa.

Näillä perusteilla oikaisuvaatimus on tutkittava.

Oikaisuvaatimuksen tekijän vaatimukset ja niiden perusteet

Oikaisuvaatimuksen tekijä vaatii Vehkalammin varhaiskasvatusyksikön lakkauttamista koskevan päätöksen kumoamista. Perusteluna on, että päätös ei oikaisuvaatimuksen tekijän mielestä riittävällä tavalla huomioi lasten etua, palvelujen saavutettavuutta, alueen varhaiskasvatustarvetta eikä yksikön toiminnan edellytyksiä.

Perustelemme vaatimustamme seuraavasti:

- Varhaiskasvatuslain mukaan kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatus lähellä palvelun käyttäjiä; ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet.
- Päätös aiheuttaa huomattavia lisäkustannuksia ja lisää arjen kuormitusta perheille. Vehkalammin yksikön lakkauttamisen myötä useiden lasten matkat varhaiskasvatuspaikkoihin pitenevät huomattavasti.
- Pitkät kuljetusmatkat lisäävät myös lasten päivien kokonaiskestoja ja vähentävät perheiden käytettävissä olevaa aikaa.
- Yksikön sulkeminen heikentää palvelun saavutettavuutta ja asettaa alueen lapsiperheet eriarvoiseen asemaan verrattuna perheisiin, joilla varhaiskasvatuspalvelut sijaitsevat lähellä kotia.
- Alueella toimii yrityksiä, maatiloja ja muuta elinkeinotoimintaa, jotka ovat merkittävä osa kunnan elinvoimaa, työllisyyttä ja verotulopohjaa. Näissä yrityksissä ja maatiloilla työskentelevät perheet tarvitsevat toimivia ja kohtuullisesti saavutettavia varhaiskasvatuspalveluja samalla tavoin kuin muuallakin kunnassa asuvat perheet.
- Lähialueen lasten sijoittaminen eri varhaiskasvatusyksiköihin heikentää lasten keskinäisten suhteiden muodostumista.
- Vehkalammin varhaiskasvatuksen yksikkö on mahdollistanut vuosien ajan luontevan siirtymän koulun puolelle.
- Suuret varhaiskasvatusryhmät ovat haaste erityistä huomiota tarvitseville lapsille.
- Vehkalammin varhaiskasvatuksen tilat ovat nykyaikaiset ja turvalliset. Huonetilat täyttävät vaatimukset ja rakennuksessa ei ole sisäilmaongelmia. Alle 3-vuotiaiden lasten hoidon edellyttämät muutokset, kuten hoitotasojen lisääminen wc-tiloihin, ovat toteutettavissa vähäisin kustannuksin.
- Ulkoiluympäristö on turvallinen ja leikkivälineet siistit ja ajanmukaiset.
- Vehkalammin alueella ja lähiympäristössä on runsaasti varhaiskasvatusta tarvitsevia 1–5-vuotiaita lapsia. Keräämämme tiedon perusteella, alueella on tällä hetkellä vähintään 13 varhaiskasvatusikäistä lasta.
- Vehkalampi ei ollut ollenkaan valintavaihtoehtona varhaiskasvatushakemuksessa. Melalahden yksikkö oli, mutta on tällä hetkellä täynnä, koska tiloja osittain suljettu.
- Päätöksenteossa tulee ensisijaisesti huomioida lapsen etu. Pitenevät matkat, hoitopäivien merkittävä pidentyminen, yhteisöllisten verkostojen katkeaminen sekä mahdollinen siirtyminen suurempiin lapsiryhmiin voivat heikentää lasten hyvinvointia. Näitä vaikutuksia ei näkemysemme mukaan ole riittävästi huomioitu päätöksessä.

Oikaisuvaatimus on kokonaisuudessaan liitteenä (osittain salassa pidettävä, JulKL 24.1 § k 32).

Vastine oikaisuvaatimukseen

Säädöspohja

Varhaiskasvatuslain (540/2018) 5 §:n 1 momentin mukaan kunnan on järjestettävä varhaiskasvatuslaissa säädettyä varhaiskasvatusta siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Pykälän 2 momentin mukaan kunta voi järjestää varhaiskasvatusta noudattaen, mitä kuntalain (410/2015) 8 ja 9 §:ssä säädetään. Kuntalain 8 §:n mukaan kunta voi järjestää sille laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle tai kuntayhtymälle. Pykälän 2 momentin mukaisesti tehtävien hoidosta järjestämisvastuussa oleva kunta vastaa muun muassa järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta sekä tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä.

Varhaiskasvatuslain 5 §:n 4 momentin mukaan päiväkodin toiminta kalenterivuoden aikana ja aukioloaika vuorokaudessa on järjestettävä paikallisen tarpeen mukaan. Saman 4 momentin mukaan kunnan on pyrittävä järjestämään varhaiskasvatusta lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Säännös ilmaisee niin kutsutun lähipalveluperiaatteen, jonka mukaisesti varhaiskasvatusta tulee pyrkiä tarjoamaan lähellä asukkaita huomioiden asutuksen sijainnin ja liikenteen. Kyse on kunnan toimintaa yleisesti ohjaavasta säännöksestä, joka ei kuitenkaan luo oikeuksia varhaiskasvatuksen asiakkaille. Säännöksen perusteella ei ole esimerkiksi oikeutta saada palvelua aina lähimmästä toimintayksiköstä (HE 40/2018 vp, s. 86).

Varhaiskasvatuslain 3 §:n mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia, tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellisen tasa-arvon toteuttamista inklusiivisten periaatteiden mukaisesti. Lisäksi varhaiskasvatuksen tavoitteena on muun muassa toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, taiteisiin ja kulttuuriperintöön perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa, varmistaa kehittävä, oppimista edistävä, terveellinen ja turvallinen varhaiskasvatusympäristö, turvata lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä sekä antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatuslain 4 §:n mukaan varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Varhaiskasvatuslain 10 §:n mukaan varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä, kehitys ja muut edellytykset huomioon ottaen. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava terveellisiä, turvallisia ja asianmukaisia, ja niissä on huomioitava esteettömyys.

Varhaiskasvatuslain 12 §:n mukaisesti kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi ennen oppivelvollisuuslaissa (1214/2020) tarkoitetun oppivelvollisuuden alkamista saa varhaiskasvatusta sen kalenterikuukauden alusta, jona lapsi täyttää yhdeksän kuukautta.

Varhaiskasvatuksen järjestämistä koskevat veloitteet perustuvat varhaiskasvatustalain lisäksi muun muassa Suomen perustuslakiin (731/1999) ja hallintolakiin (434/2003).

Varhaiskasvatuksen kannalta erityisen merkittäviä perustuslain turvaamia perusoikeuksia ovat yhdenvertaisuus (6 §), sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet (19 §) sekä perusoikeuksien turvaaminen (22 §). Hallintolain 6 § sisältää muun muassa yhdenvertaisuusperiaatteen, jonka mukaisesti viranomaisen on kohdeltava hallinnossa asioivia tasapuolisesti.

Kuopion varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnitelma

Kuopion kaupungissa varhaiskasvatuspaikan määräytyminen perustuu varhaiskasvatustalain, kaupunginvaltuuston päättämään varhaiskasvatuksen palveluverkkoon, huoltajan tekemään hakemukseen ja varhaiskasvatuspaikan osoittamiseen.

Kuopion kaupunginvaltuusto on päätöksellään 16.2.2026 4 § päättänyt palveluverkon ja palveluverkon suunnittelun periaatteista. Päätöksen mukaan varhaiskasvatuspalveluiden palveluverkosto perustuu Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelmaan vuoteen 2035: varhaiskasvatus ja perusopetus sekä päätöksessä hyväksytyihin varhaiskasvatuksen palveluverkoston muutoksiin. Lisäksi valtuusto päätti, että varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluverkoston suunnittelun ja päätöksenteon periaatteet (valtuusto 20.5.2024 §24) sekä palveluverkkosuunnitelma ohjaavat palveluverkkoa koskevien päätösten valmistelua.

Valtuusto on hyväksynyt palveluverkkoa koskevat päälinjaukset vuonna 2024. Palveluverkkosuunnitelman tulee perustua vyöhykeajatteluun, jossa huomioidaan eri alueiden vaihtelevat väestömuutokset ja palvelutarpeet. Palvelutarjonta tulee varmistaa kaupunkialueella ja maaseututaajamien keskuksissa.

Valtuusto on päätöksellä 20.5.2024 § 24 edelleen tarkentanut palveluverkosta koskevia päälinjauksia osana talouden tasapainotusohjelmaa. Päätöksen mukaisesti palveluverkkosuunnittelun lähtökohtana on, että uudet, terveet, turvalliset ja nykymuotoiseen kasvatukseen ja opetukseen suunnitellut toiminnalliset tilat parantavat kasvatuksen ja opetuksen laatua. Erityisen tärkeänä pidetään sitä, että kasvatusta ja opetusta noudattavat samoja periaatteita ja näyttäytyvät lapselle eheänä kasvun- ja opinpolkuna. Varhaiskasvatuksen käyttöasteen nostamisella ja tarjoamalla varhaiskasvatuspalvelut lähipalveluna vaikutetaan tuleviin investointitarpeisiin.

Valtuuston päätöksessä on linjattu varhaiskasvatuksen palveluverkoston suunnittelua ohjaavat kriteerit. Näiden mukaan:

- uusia palvelukiinteistöjä toteutettaessa pyritään siihen, että koulu ja päiväkoti sijaitsevat yhtenäisessä palvelukeskuksessa;
- uudet ja peruskorjattavat päiväkodit ovat kooltaan 6–10 ryhmäisiä kaupunkialueella ja vähintään 2–3 ryhmäisiä maaseutualueella;
- varhaiskasvatuksen toiminta siirretään pienistä, 1-2 ryhmäisistä ja huonokuntoisista yksiköistä suurempiin, terveisiin ja turvallisiin yksiköihin.

Lisäksi yhtenä kriteerinä on, että palveluverkkosuunnittelussa huomioidaan saavutettavuus sekä yhdyskunta- ja liikennejärjestelmäsuunnittelun näkökulmat, kuten asiointiliikenteen yleisimmät suunnat sekä yksiköiden saavutettavuus jalan tai joukkoliikenteellä. Samoin huomioidaan vaikutukset huoltajien työssäkäyntiin ja yritystoiminnan harjoittamisen mahdollisuuksiin.

Valtuuston 20.5.2024 ja 16.2.2026 tekemien päätösten perusteella saavutettavuus on siten yksi kriteereistä, joka tulee huomioida osana varhaiskasvatuksen palveluverkkosuunnittelua.

Osana Kuopin kaupungin palveluverkkosuunnitelmatyötä selvitettiin varhaiskasvatuksen palveluiden saavutettavuutta (696/2025 liite: Vaikutusten ennakoarviointi Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelmasta: varhaiskasvatus ja perusopetus (valtuusto 16.2.2026)). kaupunkialueelle esitettyjen muutosten myötä arvioitiin palvelutarjonnan säilyvän hyvänä. Etäisyys lähimpään päiväkotiin kaupunkialueella on palveluverkkosuunnitelman mukaisten esitysten myötä alle 1 km noin 80,5 %:lla nykyisistä päiväkoti-ikäisistä. Nykyisellä päiväkotiverkolla vastaava osuus on 85,5 %. Samoin keskusta-alueella joukkoliikenneyhteydet ovat hyvät. Varhaiskasvatuksen palvelujen saavutettavuus on erittäin hyvä.

Maaseutualueiden osalta todettiin, että maaseudun haja-asutusalueilla varhaiskasvatuksen palvelujen saavutettavuus on kaupunkialuetta heikompi ja päiväkoteja on harvemmassa. Päiväkodit sijaitsevat maaseudun taajamissa ja isommissa kylissä. Etäisyydet lähimpään päiväkotiin ovat pisimmillään yli 20 kilometriä. Suunnitelmassa esitetyt lakkautukset voivat heikentää palveluiden saavutettavuutta alueella ja pidentää perheiden palveluiden käyttömatoja.

Vehkalammin varhaiskasvatuksen yksikön tilanne tarkasteltiin palveluverkkoselvityksessä. Kaupunginhallitus edellytti 1.12.2025 osana palveluverkkosuunnitelmaa tekemään Vehkalammin yksikön osalta tarkemman selvityksen yksikön ennustetusta lapsimäärästä sekä tehdään skenaariot, jossa yksikön toiminta jatkuu, lakkaa tai palvelu alueelle järjestetään (ryhmä)perhepäivähoitona.

Tehdyssä selvityksessä arvioitiin lapsimäärän kehitystä ja ennusteita Länsi-Riistavedellä: *”Tällä hetkellä (12/2025) Länsi-Riistaveden suunnittelualueella asuu 31 lasta ikäryhmässä 0–6 vuotiaat. Länsi-Riistavedelle on ennustettu hienoista kasvua 0–6-vuotiaiden määrässä. Tämä johtuu alueen hedelmällisessä iässä olevan väestömäärän kasvusta. Viisivuotiskäryhmittäin tarkasteltuna eniten lapsia saadaan 25–39-vuotiaana. Vuonna 2019 tämän ikäryhmän väestömäärä oli 104 henkilöä Länsi-Riistaveden suunnittelualueella. Nykyisin samalla alueella asuu 138 henkilöä tähän ikäryhmään kuuluvaa eli kasvua on tullut 34 hengen verran vuosina 2020–2025.*

Väestöennusteen mukaan Länsi-Riistaveden 0–6-vuotiaiden määrä palautuu nykyistä (31 lasta 12/2025) korkeammalle tasolle, noin 45 lapseen 2030-luvulla. Tämä ennusteen mukainen kehityksen toteutuminen näyttää kuitenkin melko epävarmalta. Vaikka hedelmällisessä iässä olevan väestön määrä on kasvanut, alueella on nykyisin yhteensä 12 lasta 0–2-vuotiaiden ikäryhmässä eli keskimäärin 4 lasta jokaista ikäkohorttia kohti. Tämä taso johtaisi jatkuessaan 28 lapseen 0–6-vuotiaiden ikäryhmässä neljän vuoden päästä. Nämä lapsimäärät ovat hyvin pieniä ennustamisen kannalta, eikä tarvittaisi kuin kahden lapsen lisäys jokaiseen ikäkohorttiin ja oltaisiin jo ennusteen tasolla. Nykyisten alueen väestökehitys- ja ennustetietojen perusteella arvioituna varhaiskasvatuksen palvelujen kysynnän ennuste on noin 20 lapselle tulevina vuosina.”

Palveluverkkosuunnitelmasta ja edellytetystä lisäselvityksestä tehtiin kaupungin ohjeen mukainen (liite) palveluverkkosuunnittelun vaikutusten ennakoarviointi, jossa laadittiin tavanomaista tarkempi maaseutuvaikutusten arviointi yhdessä kuntalaisten kanssa sekä tavanomaista tarkempi lapsivaikutusten arviointi.

Arvioinnissa oli oma osio Vehkalammen varhaiskasvatuksen pienyksikön lakkauttamisen vaikutuksista. Maaseutuvaikutusten osalta kiinnitettiin huomiota muun muassa maaseudun elinkeinoin, yrittäjyyteen, asumiseen, liikkumiseen ja saavutettavuuteen kohdistuviin vaikutuksiin. Kaupungin lapsivaikutusten arviointi perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen neljän yleisperiaatteen toteutumisen arvioimiseen. Vaikutusarviossa arvioitiin palveluverkkosuunnitelmaan liittyviä vaikutuksia sopimuksen 6 artiklan mukaiseen lapsen oikeuteen elämään, henkiinjäämiseen ja kehittymiseen. Lapsivaikutustenarvioinnissa todettiin yksikön lakkauttamisesta, että Vehkalammin yksikön lakkauttamisen jälkeen alueen lapsille on tarjota paikkoja lähilyksiköissä. Lakkautukset voivat heikentää palveluiden saavutettavuutta alueella ja pidentää perheiden palveluiden käyttömatkoja. Toisaalta isommassa yksikössä yksikön aukioloaika voi palvella paremmin ja joustavammin lasten hoidon tarvetta. Myös henkilöstön rekrytointi ja sijaisjärjestelyt voivat helpottaa isommissa yksiköissä. Suunnitelman mukaan Melalahden päiväkodin alaisuudessa toimiva Vehkalammin varhaiskasvatuksen yksikkö lakkautetaan. Melalahden päiväkodissa on yksi lapsiryhmä tyhjiillään ja muita vapaita paikkoja ja sinne on mahdollista viedä lapsia hoitoon. Mikäli vanhempien työpaikka on Kuopiossa tai Siilinjärvellä, on Riistaveden suunta perheelle työmatkaliikenteeseen nähden vastainen, jolloin varhaiskasvatuksen paikka voidaan tarjota työpaikan suunnalta Kuopiosta tai Siilinjärven Toivalan alueelta, jos yksiköissä on tilaa. Vehkalammin varhaiskasvatusyksikön lakkauttaminen tukee valtuuston asettamaa linjausta keskittää maaseudun palvelut suurempiin taajamiin ja elinvoimaisimpiin kyläkeskuksiin, sillä se vahvistaa Riistaveden taajaman elinvoimaa, varhaiskasvatuspalveluita ja niiden säilymistä.

Kaupunginhallitus hyväksyi 2.2.2026 pidetyssä kokouksessa annetun lisäselvityksen ja päätti liittää sen Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelmaa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.2.2026 Kuopion palveluverkkosuunnitelman varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ja siihen sisältyvät palveluverkoston muutoksista vuoteen 2035. Yksi hyväksytyistä muutoksista oli Vehkalammin varhaiskasvatusyksikön lakkauttaminen.

Saavutettavuuden arvioiminen sivistyslautakunnan päätöksessä

Sivistyslautakunnan päätöksen 19.5.2026 § 55 valmistelussa on huomioitu saavutettavuus huomioiden asutuksen sijainti ja liikenneyhteydet sekä yhdyskunta- ja liikennejärjestelmäsuunnittelun näkökulmat (mm. asiointiliikenteen yleisimmät suunnat sekä yksiköiden saavutettavuus jalan tai joukkoliikenteellä). Samoin vaikutukset huoltajien työssäkäyntiin ja yritystoiminnan harjoittamisen mahdollisuuksiin. Valmistelussa oli kuvattu palvelun nykyistä saavutettavuutta kävellen, julkisen joukkoliikenteen ja työssäkäyntiliikenteen osalta sekä yksikön lakkautuksen vaikutusta näihin. Lisäksi oli tehty tilastollinen tarkastelu muutoksen vaikutuksista lasten keskimääräiseen matkaan ja pisimpään matkaan lähimpään yksikköön sekä vertailtu tätä kaupunkitasoisesti sekä muihin maaseutualueiden yksiköihin. Tarkastelun mukaan päiväkotit on ollut lähin päiväkotit neljän eri suunnittelualueen lapsille. Suunnittelualueesta riippuen keskimääräinen matka lähimpään päiväkotit olisi lakkautuksen

jälkeen 10,7-17,0 kilometriä. Muutos pidentäisi keskimääräistä matkaa suunnittelualueesta riippuen 1,1 kilometrin ja 9,1 kilometrin välillä. Pisin matka lähimpään päiväkotiin olisi 21 kilometriä, joka olisi 8,3 kilometriä nykytilannetta pidempi matka. Vehkalammien päiväkotia lähimmät varhaiskasvatuksen yksiköt ovat Melalahden päiväkotiki Riistavedellä (noin 12 km). Vehmersalmen päiväkotiki (noin 28 km) sekä Päivärannan päiväkotiki (noin 21 km).

Vehmersalmen ja Melalahden varhaiskasvatusyksikön johtaja ja apulaisjohtaja selvittivät huoltajien hoitoon kuljetusmatkoja kotiosoitteiden ja töihin kulkusuuntien mukaisesti. Perheisiin oltiin yksilöllisesti yhteydessä joulukuussa 2025. Perheiden kanssa käytiin keskustelua heitä parhaiten palvelevasta vaihtoehdosta lasten varhaiskasvatuspalveluita ajatellen. Lapsille järjestyy hoitopaikat Vehmersalmen ja Melalahden päiväkodeista. Vehmersalmen päiväkodissa on kaksi lapsiryhmää tyhjillään ja Melalahdessa yksi. Riistaveden keskustassa työskentelee yksi perhepäivähoitaja, jolle voi sijoittaa neljä alle esiopetusikäistä lasta. Lasten hoitopaikkoja pyritään järjestämään myös töihin kulkusuuntien varrelta joko kunnallisesta tai yksityisestä varhaiskasvatuspalveluista tai toisen kunnan kanssa yhteistyössä.

Yhteenveto saavutettavuudesta

Varhaiskasvatuslaissa ei ole säännöksiä varhaiskasvatusmatkan enimmäispituudesta tai siihen käytettävästä ajasta. Kunnalla ei siten ole lakiin perustuvaa velvollisuutta järjestää varhaiskasvatusta tietyllä etäisyydellä varhaiskasvatuspalveluita tarvitsevien lasten kotoa. Lain perusteella lapsella ei ole myöskään oikeutta saada varhaiskasvatuspaikkaa aina kotia lähimpänä olevasta yksiköstä.

Palveluverkkosuunnittelulla on määritetty Kuopion kaupungin periaatteet palveluiden kohtuulliselle saavutettavuudelle. Kuntalain mukaan kunta vastaa järjestettävien palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, tarpeen, määrän ja laadun määrittämisestä. Kuopion kaupunki on palveluverkkosuunnitelmassa määrittänyt, millaisella palveluverkolla kaupungin varhaiskasvatus järjestetään vuoteen 2035 saakka.

Päätöksen vaikutusten arvioiminen

Oikaisuvaatimuksessa todetaan, että päätöksessä ei ole huomioitu riittävästi vaikutuksia lapsen etuun, eritellen pitenevät matkat, hoitopäivien merkittävä pidentyminen, yhteisöllisten verkostojen katkeaminen sekä mahdollinen siirtyminen suurempiin lapsiryhmiin voivat heikentää lasten hyvinvointia. Lisäksi esille nostettiin päätöksen vaikutukset yrityksiin, maatiloihin ja muuhun elinkeinotoimintaan.

Vaikutusten ennakoarviointi on tehty Kuopion kaupungin päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin ohjeen ja lomakkeen mukaisesti (liitteenä). Vaikutusten ennakoarvioinnissa on arvioitu päätöksen vaikutuksia kaupungin strategian toteutumisen, palvelujen saatavuuden ja muiden ihmisvaikutusten, lapsivaikutusten, maaseutuvaikutusten, ympäristövaikutusten, yritysvaikutusten sekä kunnan talouteen ja henkilöstöön kohdistuvien vaikutusten osalta.

Päätöksen vaikutusten ennakoarvioinnissa arvioitiin myös palvelujen saatavuuden heikkenemistä joidenkin perheiden kohdalla. Koska osalla perheistä hoitoon

kuljetusmatkat pitenevät, autolla liikkuminen lisääntyy. Perheille mahdollistetaan varhaiskasvatus toisesta yksiköstä, joka mahdollistaa huoltajien osallistumisen työelämään.

Muutoksen myötä arvioinnissa todettiin, että lapsen oikeus varhaiskasvatukseen ja yhteisöllisyyden kokemiseen säilyy. Yhteisöllisyyden vahvistuminen mahdollistuu toisessa varhaiskasvatusyksikössä, vaikka se asuinympäristössä saattaa vähentyä. Lisäksi lasten elämämpiiriin laajenee ja tuo uusia mahdollisuuksia sekä enemmän omanikäistä ja samanhenkistä seuraa. Lasten ihmissuhteet ikätovereiden kanssa jatkuvat edelleen toiminnan siirtyessä toiseen yksikköön. Hoitopaikat voivat muuttua perheiden tarpeista johtuen, millä on vaikutus lasten välille muodostuneisiin kaverisuhteisiin. Samalta alueelta tulevat lapset pyritään järjestämään samaan varhaiskasvatusryhmään.

Arvioinnissa todetaan, että palvelut järjestetään niin, että ryhmäratkaisuilla huolehditaan lapsen mahdollisimman eheä polku varhaiskasvatuksesta perusopetukseen. Varhaiskasvatus järjestetään palveluverkkosuunnitelman linjausten mukaisesti ja lapsille turvataan varhaiskasvatuslain mukainen varhaiskasvatus. Varhaiskasvatuksen henkilöstöressurssien keskittäminen vahvistaa alueella tarjottavan varhaiskasvatuksen laatua.

Tiloista arvioinnissa todetaan, että muutoksen myötä varhaiskasvatustoiminnalle tarkoituksenmukaisemmat tilat mahdollistavat varhaiskasvatuspalvelun tarjoamisen kaikenikäisille lapsille. Vehkalammen yksikössä hoitoa pystytään järjestämään tällä hetkellä vain yli 3 vuotiaille lapsille.

Arvioinnissa tehtiin elinkeinoihin, työssäkäyntiin ja yrittämiseen liittyvä arviointi. Riistaveden alueen Kuopion sisäisestä työssäkäynnistä n. 70 % suuntautuu keskeiselle kaupunkialueelle ja 24 % Riistavedelle. Yksikön lakkauttamisella voi olla vaikutusta työssäkäyntiin ja Länsi-Riistaveden vetovoimaisuuteen. Peruspalvelujen väheneminen alueella voi vaikuttaa negatiivisesti yritystoimintaan ja yritysten säilymiseen sekä palvelujen väheneminen vähentää myös työpaikkojen määrää alueellisesti. Toisaalta palvelujen keskittäminen vahvistaa maaseutukeskuksia ja lisää niiden houkuttelevuutta.

Sivistyslautakunnalla on ollut 19.5.2026 päättäessään Vehkalammin varhaiskasvatuksen pienyksikön lakkauttamisesta käytössään Kuopion kaupungin ohjeen mukainen ja riittävä vaikutusten arvioiminen.

Ryhmäkoko ja tilat

Varhaiskasvatuslaissa (34 §) määrätään varhaiskasvatuksen ryhmäkoosta. Varhaiskasvatuksen ryhmät tulee muodostaa ja tilojen suunnittelu ja käyttö järjestää siten, että varhaiskasvatukselle säädetyt tavoitteet voidaan saavuttaa. Lisäksi laissa (35 §) on päiväkodin henkilöstön mitoitus, jonka mukaan päiväkodissa tulee kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä olla varhaiskasvatuksessa olevien lapsien määrään, heidän ikäänsä ja varhaiskasvatuksessa päivittäin viettämänsä aikaan suhteutettuna riittävä määrä henkilöitä, joilla on tässä laissa säädetty varhaiskasvatuksen opettajan, sosionomin tai lastenhoitajan ammatillinen kelpoisuus. Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia. Yli 3-vuotiaita voi ryhmässä olla enintään 21 lasta ja alle 3-vuotiaita enintään 12 lasta.

Varhaiskasvatustilain luvussa 3a on säädetty lapsen oikeudesta tukeen varhaiskasvatuksessa, tuen tarpeen arvioimisesta sekä miten tuki toteutetaan. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan toiminta järjestetään lapsen tuen tarpeen mukaan muun muassa pienryhmätoimintana jakamalla ryhmää pienemmäksi, porrastamalla toimintaa sekä lisäämällä tarvittaessa resursseja.

Vehkalammien päiväkotiryhmä on valtuuston linjauksen mukainen pieni, 1-2 ryhmäinen yksikkö, josta toiminta siirretään suurempiin, terveellisiin ja turvallisiin yksiköihin. Nykyiset tilat eivät palvele toiminnallisesti eikä turvallisuusvaatimuksiltaan pienten (alle 3-vuotiaiden) lasten hoitoa, kasvua ja hyvinvointia. Tiloissa tulisi tehdä muutoksia esim. wc-tiloihin ja pihan turvallisuuteen liittyen. Kustannusarvio muutoksille on noin 7 000-10 000€. Nykyisin Vehkalammelle on voitu sijoittaa vain yli 3-vuotiaita lapsia.

Varhaiskasvatuksen tarve ja hakemuksen jättäminen

Oikaisuvaatimuksessa todetaan, että alueella on runsaasti varhaiskasvatusta tarvitsevia 1-5 -vuotiaita. Oikaisuvaatimuksen tekijän keräämän tiedon perusteella alueella on tällä hetkellä vähintään 13 varhaiskasvatusikäistä lasta.

Osana asian valmistelua tarkasteltiin alueen ikäluokan väestöennustetta ja nykytilaa. Sivistyslautakunnan päätöksessään 19.5.2026 todetaan, että Vehkalampi kuuluu Länsi-Riistaveden suunnittelualueeseen. Alueella asui 16.3.2026 valmistelutilanteessa 24 0-5-vuotiaista lasta. Vuoden 2025 lopulla (12/2025) suunnittelualueella asui 31 0-6-vuotiaista lasta. Palveluntarve alueella on noin 21-22 lapselle. Länsi-Riistaveden suunnittelualueen ennusteen mukaan alueella tulisi vuosina 2030 ja 2035 olemaan noin 40 0-5-vuotiaista lasta, jolloin palvelutarve ko. suunnittelualueella olisi noin 32 lapselle. Vehkalammien yksikkö on Riistavedellä toimivan Melalahden päiväkodin alainen varhaiskasvatusyksikkö. Vehkalammen ryhmässä oli maaliskuu 2026 yhteensä 9 lasta. Vehkalammen ryhmästä siirtyy elokuussa 2026 esiopetukseen viisi lasta. Ryhmään jää neljä lasta. Hakemuksia oli vuoden 2026 puolella tullut kolme, joissa kaikissa on huoltajien toinen hakutoive pystytty toteuttamaan.

Valtuusto linjasi 20.5.2024 § 24 päätöksessä varhaiskasvatuksen verkostoon liittyen, että uudet ja peruskorjattavat päiväkodit ovat kooltaan 6–10 ryhmäisiä kaupunkialueella ja vähintään 2–3 ryhmäisiä maaseutualueella sekä, että varhaiskasvatuksen toiminta siirretään pienistä, 1–2 ryhmäisistä ja huonokuntoisista yksiköistä suurempiin, terveellisiin ja turvallisiin yksiköihin.

Riistavedellä toimii Melalahden päiväkodin alla kaksi varhaiskasvatusyksikköä, joista toinen sijaitsee Vehkalammilla. Varhaiskasvatushakemuksessa on voinut jättää hakemuksen Vehkalammille aluetasoisesti. Tämä tarkoittaa, että hakutoiveeksi on voinut merkitä Vehkalampi -alueen, mutta ei merkitä erikseen Vehkalammien yksikköä. Hakumenettely on ollut käytössä jo vuosia.

Melalahden päiväkodissa on yksi lapsiryhmä tyhjiään. Riistaveden keskustassa työskentelee yksi perhepäivähoitaja, jolle voi sijoittaa neljä alle esiopetusikäistä lasta. Varhaiskasvatuspalveluissa on ollut ryhmä kiinni, koska hakijoita ei ole ollut riittävästi ryhmän avaamiseen. Varhaiskasvatuspalvelut avaavat ryhmän hakemusten pohjalta tarpeen mukaan.

Vastaus oikaisuvaatimukseen

Oikaisuvaatimuksessa esitetyt perusteet eivät anna aihetta päätöksen muuttamiseen. Päätös on tehty sivistyslautakunnan toimivallan puitteissa sekä voimassa olevien säännösten mukaisesti. Oikaisuvaatimuksen tekijät eivät ole esittäneet sellaisia seikkoja, jotka osoittaisivat, että sivistyslautakunnan päätös olisi lainvastainen tai että lautakunta olisi käyttänyt harkintavaltaansa muuhun kuin mihin se on ollut tässä asiassa käytettävissä.

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö 30 §, 36 §

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakoarviointia ei tehdä, kun kyseessä on valitukseen vastaaminen (KH 21.10.2024, § 293).

Liitteet

Oikaisuvaatimus Vehkalammin varhaiskasvatuksen lopettamisen osalta 1.8.2026 (osittain salassa pidettävä, JulKL 24.1 § mom 32)

1744/2026 Liite: Päätösten vaikutusten ennakoarviointi ohje

1744/2026 liite: päätösten vaikutusten ennakoarviointilomake

1744/2026 liite: Kuopion kaupunki ohje lapsivaikutusten arviointiin

1744/2026 Liite: Kaupunginvaltuuston päätös 16.2.2026 § 4

1744/2026 liite: Kuopion kaupungin palveluverkkosuunnitelma vuoteen 2035: varhaiskasvatus ja perusopetus

1744/2026 Liite: Vaikutusten arviointi_Kaupunkitasoinen palveluverkkoselvitys

1744/2026 Liite: Sivistyslautakunnan päätös 19.5.2026 § 55

1744/2026 Liite: Vaikutusten ennakoarviointi Vehkalammin päiväkotiryhmän lakkauttaminen